

LAPIN AMK

Lapland University of Applied Sciences

HYVINVOINTI- JA OHJAUSSUUNNITELMA

Kangastie Helena, Kähkölä Sinikka, Kärnä Veikko, Saari Päivi ja Sipilä Maria

Laadittu ja vahvistettu opetusjohtajan päätöksellä 20.5.2014

Päivitetty Helena Kangastie ja Maria Sipilä

Vahvistettu opetusjohtajan päätöksellä 8.6.2016

Päivitys 13.12.2018 (PS)

SISÄLLYS

JOHDANTO	3
TIETO, NEUVONTA JA OHJAUS.....	4
OHJAUS.....	6
Oppimisen ohjaus	6
Ammatillisen kasvun ohjaus.....	8
Uraohjaus.....	9
Opintojen ohjaus	10
Ohjaus opintopolun eri vaiheissa	11
HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN JA OPISKELUKYVYN TUKEMINEN	13
VARHAISEN TUEN TOIMINTAMALLI	15
ORGANISOINTI.....	16
TNO-toimijat.....	16
Työryhmät	19
ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN.....	21
Lähteet.....	23

JOHDANTO

Hyvinvointi- ja ohjaussuunnitelman tarkoituksena on yhtenäistää ja ohjata Lapin ammattikorkeakoulun opiskelijoille tarjottavia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä hyvinvointipalveluja. Tavoitteena on mahdollisimman tuloksekas ja laadukas toiminta, joka ilmenee oppimisen ilona, opintojen sujuvana edistymisenä, vähäisinä keskeyttämisinä, saavutettuina tutkintoina ja opiskelijoiden hyvinvointina.

Tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden sekä hyvinvointipalveluiden järjestämisestä ei ammattikorkeakoululaissa ja -asetuksessa ole varsinaisesti säädöksiä, mutta näihin asioihin viitataan ammattikorkeakoululaissa määritellyissä ammattikorkeakoulun tehtävissä. Lain mukaan ammattikorkeakoulujen tehtävänä on mm. **tukea yksilön ammatillista kasvua**. Tehtäviään hoitaessaan ammattikorkeakoulujen tulee myös **edistää elinikäistä oppimista**. (24.7.2009/564.) Lisäksi asetuksessa määritellään ohjaus keskeiseksi opettajien tehtäväksi toteamalla, että opettajan tehtävänä on opetus- ja **ohjaustyö** (4.7.2013/546).

Lapin ammattikorkeakoulu on sitoutunut tieto-, neuvonta- ja ohjaustoiminnassaan toteuttamaan maakunnallista Menestyjäksi Lapissa -tieto-, neuvonta- ja ohjausstrategiaa. Toiminnalla tuetaan ihmisten mahdollisuuksia sijoittaa ura- ja elämänsuunnittelu oman elämän osaksi ja toisaalta löytää paikkansa työelämässä tai muulla elämänalueilla. Tieto-, neuvonta ja ohjaustyössä ei korosteta ainoastaan opintojen ohjausta tai uraohjausta, vaan näkökulmana on holistinen elämänsuunnittelu eli opinnot ja työ hyvän elämän osana. Hyvin suunnitellut ja toimivat tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut sekä hyvinvointipalvelut (TNO-palvelut) mahdollistavat jatkuvan oppimisen periaatteen toteutumisen

Tuloksellinen ohjaus edellyttää opiskelijan oppimista, ammatillista kasvua ja hyvinvointia tukevaa kokonaisvaltaista ohjaus- ja hyvinvointijärjestelmää. Lapin ammattikorkeakoulun tutkintosääntö edellyttääkin, että Lapin ammattikorkeakoululla on hyvinvointi- ja ohjaussuunnitelma.

TIETO, NEUVONTA JA OHJAUS

Tiedottaminen, neuvonta ja ohjaus ovat ammatillisia toimintatapoja myös ammattikorkeakoulussa. Vaikka ne käsitteinä voidaan erottaa toisistaan, ne käytännössä kietoutuvat toisiinsa. Tiedon jakamisen tavoitteena on antaa tietoja, joita asiakas/opiskelija tarvitsee. Neuvonta on enemmän vuorovaikutteisempaa kuin puhdas tiedon välitys ja tavoitteena on tukea asiakkaan/opiskelijan omaa päätöksentekoa esim. opintojen toteuttamisessa. Ohjaus edistää keskustelun keinoin asiakkaan/opiskelijan itsetuntemusta, omaa kykyä parantaa elämäänsä ja tehdä päätöksiä. Hän osallistuu aktiivisesti esittämiensä pulmien ratkaisemiseen ja hänen tavoitteensa ja tulkintansa ovat työskentelyn lähtökohtana. Lähtökohtana on, että asiakas/opiskelija on oman elämänsä asiantuntija.

Lapin AMKin TNO-verkoston tavoitteena on, että asiakkaat/opiskelijat saavat opintopolun eri vaiheissa opiskelun, hyvinvoinnin ja ammatillisen urakehityksen kannalta tarvitsemaansa ohjausta ja tukea opintojen suunnittelua ja päätöksentekoaan varten. Opintojen ohjauspalvelut järjestään porrastetusti siten, että jokaisella opiskelijalla on tarjolla ammattikorkeakoulun määrittelemä opintojen ohjaus sekä mahdollinen opiskelijan tarpeen mukainen lisäohjaus.

Ohjausta voidaan tarkastella ja toteuttaa ohjauksen kohteen mukaan. Kuviossa 1 on kuvattu Lapin ammattikorkeakoulun ohjausmalli ja -tasot sekä TNO-verkosto. Mallissa ohjauksen kohde on keskiössä. Ohjaus kohdistuu yksilön / opiskelijan:

- henkilökohtaisen kasvun tukemiseen (opiskelukyky ja hyvinvointi)
- uraohjaukseen (ammatillisen kasvun ohjaus ja urasuunnittelu)
- pedagogiseen ohjaukseen: oppimisprosessin ohjaus (oppiminen) ja opiskeluprosessin ohjaus (opintojen ohjaus)

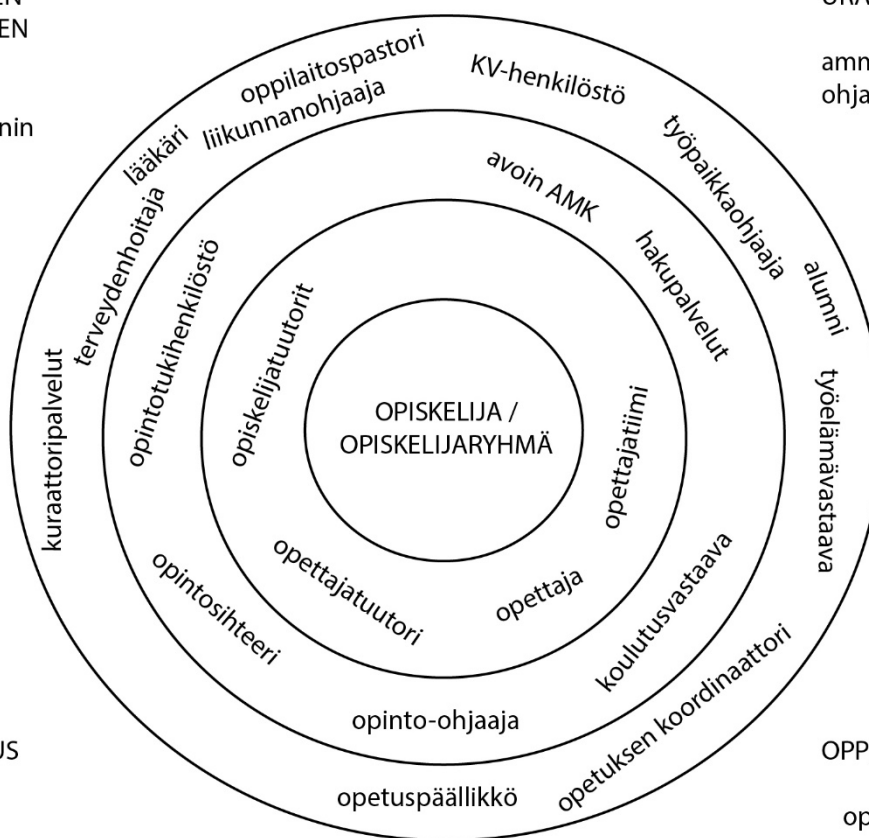
peruskoulut, toisen asteen oppilaitokset, korkeakoulut, TE-toimistot, ELY, työelämä, vapaa sivistystyö, järjestöt, Kela...

HENKILÖKOHTAISEN KASVUN TUKEMINEN

opiskelukyvyn ja opiskeluhyvinvoinnin tukeminen ja edistäminen

URAOHJAUS

ammattillisen kasvun ohjaus, urasuunnittelu

kohti työelämää / jatko-opintoja

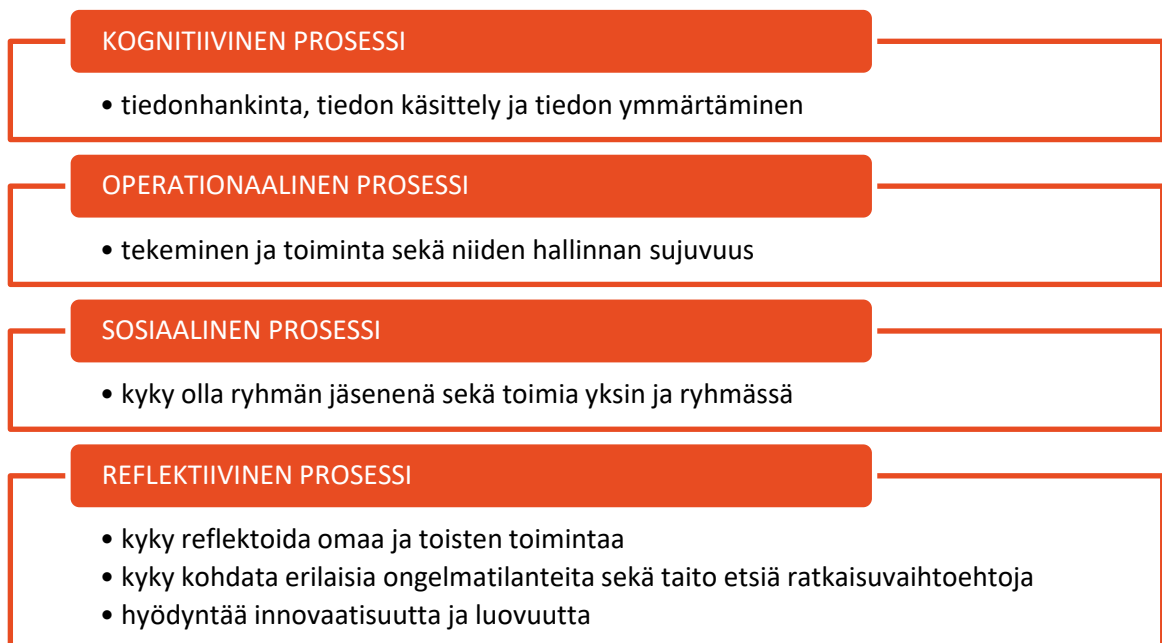
Kuvio 1. Lapin AMKin ohjausmalli ja TNO-verkosto.

OHJAUS

Oppimisen ohjaus

Oppiminen ja opintojen eteneminen edellyttävät jatkuvaa oppimisen ohjausta. Ohjauksesta vastaavat lukukauden opettajatiimin jäsenet, eri asiantuntijat, tukipalvelujen henkilöstö (esim. kirjasto, e-Oppimispalvelut) sekä työelämän edustajat. Oppimisen ohjaukseen kuuluu monitahoinen oppimisen ohjaajan antama palautetieto sekä kehittävä arviointi. Arvioinnilla on merkittävä rooli osaamisen kehittymisessä ja ammatillisessa kasvussa. Sen avulla myös oppimisen ja ohjauksen laatua voi kehittää. Oppimisen ohjaus ja arviointi kohdistuu opiskelijan ja opiskelijaryhmän kognitiivisiin, operationaalisiin, sosiaalisiin ja reflektiivisiin prosesseihin:

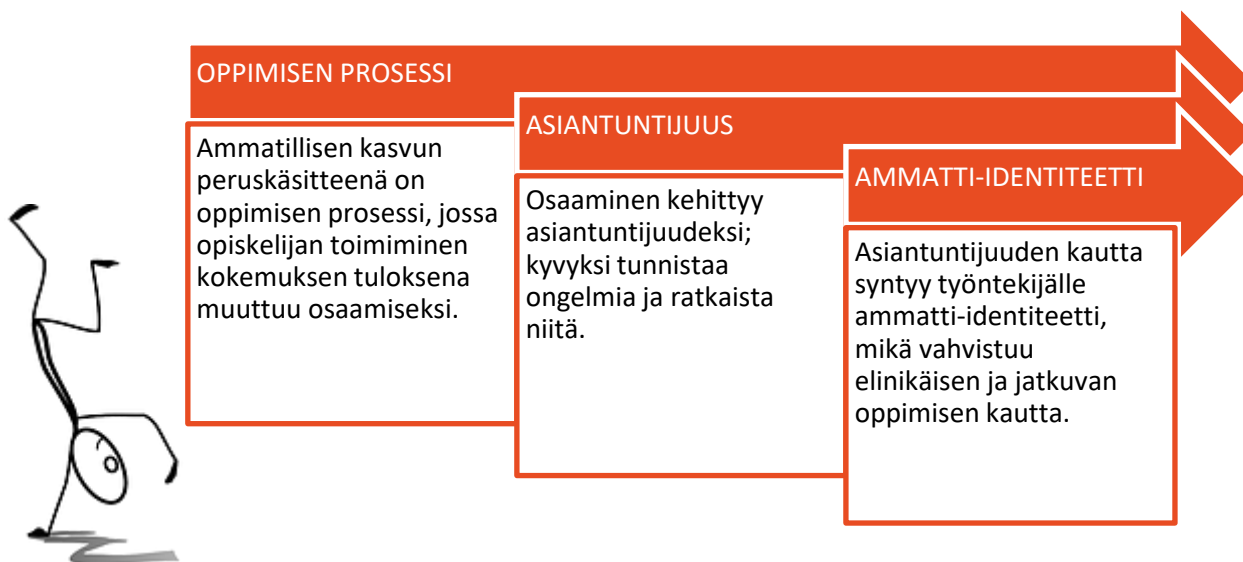
Taulukko 1. Oppimisen prosessit, ohjaus ja arviointi

Ammatillisen kasvun ohjaus

Opiskelijan ammatillinen kasvu on henkilökohtainen ja yksilöllinen prosessi, joka syntyy osana opiskelua, matkalla kohti tulevaa ammattia ja oman alan asiantuntijuutta. Ammatillisen kasvun kehittämiseen vaikuttavat opiskelijan omat valmiudet, opetus ja koulutusalan opetussuunnitelman sisältö.

Lapin ammattikorkeakoulun amk-tutkinnon opetussuunnitelmissa on tehty opiskelijoiden oppimisprosessi näkyväksi ja kuvattu opiskelijoiden ammatillinen kasvu PEREHTYJÄ – HARJAANTUJA – SOVELTAJA – KEHITTÄJÄ -vuositeemojen ja niistä johdettujen lukukausiteemojen avulla. YAMK-tutkinnon opetussuunnitelmissa ammatillinen kasvu kuvataan kehittämisasiantuntijana. Ammatillinen kasvu muodostuu useasta eri tekijästä (kuvio 2).

Kuvio 2. Ammatillisen kasvun kehittyminen

Ammattikorkeakoulussa opiskelijan kehittymistä ammattiin ohjaavat useat ohjauksen ammattilaiset, kuten opettajat, käytännön harjoittelun ohjaajat, työelämän edustajat (alumnit mukaan lukien), opettajatuutorit, opinto-ohjaajat sekä opetuksen tukena toimivat ammattilaiset, kuten kuraattori ja korkeakouluopintojen ohjaaja. Ohjauksessa pidetään tärkeänä, että opiskelija oppii itse ohjaamaan ammatillista kehittymistään ja kasvuaan.

Myönteisiä asioita ammatilliselle kasvulle ovat oman osaamisen tunnistaminen, itsetunto, minäkuva ja itsearvostus. Itsensä tunteminen ja hyvä itsetunto auttavat ristiriitojen käsittelyssä ja ongelmien ratkaisussa. Mitä paremmin oppii tuntemaan itsensä, sitä paremmin oppii tuntemaan myös toisia ja kehittämään omaa ammatillista kasvuaan. Lähtökohtana ammatilliselle kasvulle on myös käsitys opiskeltavasta alasta sekä omat osaamistavoitteet.

Uraohjaus

Nykyiselle työelämälle on ominaista pirstaleisuus ja erilaiset siirtymät. Työelämän muutosten myötä ihmiset saattavat tehdä useita työuria elämässään, tai ura saattaa koostua työ- ja työttömyysvaiheista ja vaikka vanhempainvapaista. Korkeakouluille on asetettu vaatimukseksi opintojen ohjauksen tehostaminen niin, että tutkinnot suoritetaan tavoiteajassa ja että opiskelijat siirtyvät työelämään ja jatko-opintoihin nykyistä nopeammin.

Koska koulutus- ja uravalintoja ei tehdä vain nuoruudessa, vaan työelämän muututtua entistä epävakammaksi ura- ja elämänsuunnittelu on koko iän jatkuva prosessi. Ura- ja elämänsuunnittelutaidot ovat tarpeellisia eri ikävaiheiden siirtymävaiheista selviytymiseksi ja elinikäisen ja jatkuvan oppimisen mahdollistamiseksi. Näin ollen uraohjaus käsitetäänkin laajempaan opiskelijan ura- ja elämänsuunnittelun tukemisenä.

Ammattikorkeakouluissa uraohjaus on koko opintojen ajan kestävä prosessi. Opintojen ohjaus ja uraohjaus nähdään tärkeäksi osaksi onnistunutta oppimista. Uraohjaus opetuksessa tarkoittaa myös oppimisen organisoinnissa sisään rakennettuja konkreettisia työelämäyhteyksiä esimerkiksi työharjoitteluja, työelämäprojekteja, harjoitus- ja opinnäytetöitä sekä alumnitoimintaa. Uraohjaukseen kuuluvia asioita ovat lisäksi opetuksessa käsiteltävät asiat, kuten työelämätaidot ja -valmiudet. Opintojen ja uraohjausta antavat useimmiten opettajatuutorit. Näiden lisäksi uraohjaajina toimivat esimerkiksi opettajat, opetuspäälliköt, harjoitteluvastaavat, opinto-ohjaajat, alumnit ja mentorit.

Opintojen ohjaus

Opintojen ohjauksen lähtökohtana on opiskelijan vastuu omista opinnoistaan. Ammattikorkeakoulu vastaa koulutuksen ja opintojen ohjauksen järjestämisestä siten, että opiskelijan on mahdollista rakentaa itselleen jatkuvan oppimisen ja työelämän kannalta mielekäs tutkinto henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti. Oppimisen ja opintojen ohjaus kuuluvat Lapin ammattikorkeakoulun koko henkilöstön tehtäviin.

Nuorten ohjauksen ja tuen tarve liittyy erityisesti nuoren persoonallisuuden ja ammatilliseen kasvuun, itseohjautuvuuden kehittymiseen, itsetuntemukseen ja urasuunnitteluun. Nuoret kaipaavat monipuolista tietoa opiskelusta, erityisesti valinnaisuudesta, harjoittelusta ja opinnäytetyöstä. Yksilöohjauksen lisäksi ryhmäohjaus ja opiskelijatuutoreiden osuus ohjauksessa on merkityksellistä. Nuorilla on tarve kuulua opiskeluyhteisöön, ja opiskelukavereiden ja oman opiskeluryhmän merkitys korostuu.

Aikuisopiskelijat ovat iältään, koulutus- ja työtaustoiltaan, opiskelunvalmiuksiltaan ja elämäkokemukseltaan heterogeeninen joukko. Ohjauksen tarpeet voivat olla hyvinkin erilaisia, ja ne voivat liittyä esimerkiksi opiskelun ja työn yhdistämiseen tai opiskelunvalmiuksien kehittämiseen. Aikuisten ohjauksessa korostuvat työelämässä hankitun osaamisen tunnistaminen ja hyödyntäminen opinnoissa, henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatiminen, oman opiskelutyylin löytäminen ja opiskelutekniikan kehittäminen sekä opiskelun, työelämän ja perhe-elämän yhteensovittaminen. Myös ohjaus verkko-oppimisympäristössä ja verkon hyödyntäminen ohjauksessa korostuu. Erityisenä piirteenä aikuisten ohjauksessa on työelämän mukanaolo. Oman työpaikan mentori voi myös tulla kyseeseen opiskelijan tukena.

Kansainvälisten opiskelijoiden ryhmät ovat hyvin heterogeenisiä. Tuen tarpeet ja muodot eroavat suomalaisten opiskelijoiden tarpeista. Ulkomaille muuttaminen tarkoittaa suurta elämänmuutosta. Haasteina ovat mm. kulttuurinen etäisyys suomalaisen ja lähtökulttuurin välillä, pitkä välimatka läheisiin sekä uudenlaisen opiskelukulttuurin omaksuminen. Usein opiskelija on ensimmäistä kertaa ulkomailla ja pois kotoa. Kansainvälisiä opiskelijoita tulisi perehdyttää suomalaiseen kulttuuriin ja palvelujärjestelmiin sekä korostaa suomen kielen opiskelun tärkeyttä mm. työllistymisen takia. Myös suomalaiseen korkeakouluopiskeluun ja työelämään perehdyttäminen korostuu.

Ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja (YAMK) suorittavat ovat lähes poikkeuksetta olleet työelämässä pitkään. Lisäksi YAMK-tutkinnon suorittaminen kestää vain vuodesta kahteen, joten opiskelija on vain lyhyen aikaa ohjauksen piirissä. Painopisteenä YAMK-tutkintoa suorittavilla ohjauksessa on henkilökohtainen ohjaus, jota toteutetaan yhteistyössä työelämän kanssa. Ohjaajan roolina on toimia asioiden välittäjänä ja erityisesti oppimisen ohjaajana. Ohjauksessa korostuu YAMK-opinnäytetyö, joka koulutusalaista riippuen muodostaa joko kolmanneksen tai puolet opintojen laajuudesta.

Avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijat opiskelevat pääasiallisesti tutkinto-opiskelijoiden ryhmissä. Tätä kautta opiskelevien opiskelijoiden tavoitteet ovat moninaiset; joukossa on niin ammattikorkeakouluopiskeluun tutustujia ja opintoihin valmistautuvia opiskelijoita, tutkintoon tähtääviä polkuopiskelijoita sekä ammattitaidon ylläpitäjiä ja osaamisen täydentäjiä sekä itsensä kehittäjiä. Avoin AMK järjestää jonkin verran myös omia opintokokonaisuuksia. Avoin amk antaa opiskelun käytännön järjestelyihin, opintojen suunnitteluun ja opiskeluun liittyvää suunnittelua, neuvontaa ja ohjausta. Opintojen sisältöihin ja koulutuksiin liittyvissä kysymyksissä opiskelija voi kääntyä opettajatuutorien, opinto-ohjaajien ja koulutusvastaavien puoleen.

Ohjaus opintopolun eri vaiheissa

Ohjauksen toteuttamisessa tulee huomioida se, että opintopolun eri vaiheissa painottuvat erilaiset ohjaustarpeet ja ohjaukselliset sisällöt. Opintojen alkuvaiheessa orientoituminen ja sitoutuminen opintoihin sekä henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman (HOPS) laatiminen on keskiössä. Opintojen aikaisen ohjauksen sisältöinä ovat mm. harjoittelupaikan valinta ja harjoittelunohjaus, suuntautuminen, opinnäytetyön ohjaus sekä mahdollinen kansainvälinen vaihto. Opintojen loppuvaiheessa painottuu urasuunnittelu.

Taulukko 2. Ohjaus opintopolun eri vaiheissa

<p>ENNEN OPINTOJA</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Avoin amk • TNO-palvelut • Eri koulutus- ja uravaihtoehtoista, HOT-käytänteistä ja esteettömästä opiskelusta tiedottaminen • SORA-ohjeistus
<p>OPINTOJEN ALUSSA</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ryhmytymisen tukeminen • Orientoituminen ja sitoutuminen ammattikorkeakouluopintoihin • Itseohjautuvan opiskelutavan omaksuminen • Oman osaamisen tunnistaminen, HOT ja hyväksiluku • Opiskelumotivaation vahvistuminen ja ylläpitäminen • Ammatillisen kehittymisen hahmottuminen • Opiskelukyvyn tukeminen ja edistäminen
<p>OPINTOJEN AIKANA</p> <p>Oppimisen ja ammatillisen kasvun ohjaus</p> <p>Harjoittelu</p> <p>Oppinäyte-työ</p> <p>OPINTOJEN LOPPU- VAIHEESSA</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Opiskelumotivaation ylläpitäminen • Opintojen etenemisen seuranta ja tukeminen • Opiskelukyvyn tukeminen ja edistäminen • Opiskeluhaasteiden tunnistaminen ja varhainen tuki • HOPS-keskustelut (HOT, työn opinnollistaminen) • Ryhmän toiminnan tukeminen • Henkilökohtaisten tavoitteiden, koulutukseen liittyvien valintojen mm. kv-vaihdon ja ammatillisen suuntautumisen selkiytyminen • Oman oppimisen ja kehittymisen itsearviointi • Persoonallisen ja ammatillisen kasvun tukeminen • Ammattitaitoa edistävään harjoitteluun orientoituminen, ammatillisen osaamisen tiedostaminen, ammatti-identiteetin sekä työelämätaitojen kehittyminen • Työelämän ongelmien tunnistaminen ja aiheen valinta, määrittäminen ja rajaaminen, itsenäinen ja vastuullinen työtapa ja tarvitsemansa ohjauksen tiedostaminen, raportointi suullisesti ja kirjallisesti sekä oman toiminnan arviointi
<p>OPINTOJEN JÄLKEEN</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Valmistumiseen liittyvä ohjeistus • HOPS-keskustelut • Urasuunnittelu (työhön siirtyminen, jatkokoulutus ym.) <ul style="list-style-type: none"> • Jälkimarkkinointi, täydennys- ja jatkokoulutuksen ohjaus sekä palvelutoiminta • Työelämä- ja uraseuranta • Alumnitoiminta

HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN JA OPISKELUKYVYN TUKEMINEN

Lapin ammattikorkeakoulun hyvinvoinnin edistämisen tavoitteena on opiskeluhyvinvoinnin laaja-alainen huomioiminen ammattikorkeakoulun toimintakulttuurissa, mm. pedagogiikassa, ohjauksessa, oppimisympäristöissä ja hyvinvointipalveluissa.

Opiskelukyky on opiskelijan työkykyä. Se muodostuu yksilön terveyden ja voimavarojen lisäksi opiskelutaidoista, opetus- ja ohjaustoiminnasta sekä opiskeluympäristöön liittyvistä tekijöistä. Nämä eri opiskelukyvyn osa-alueet muodostavat yhdessä kokonaisuuden, jossa eri osa-alueet vaikuttavat myös toisiinsa. Näihin opiskelukyvyn eri ulottuvuuksiin voidaan vaikuttaa opetuksen ja ohjauksen järjestelyin.

Edistämällä opiskelukykyä tuetaan opintojen etenemistä, parannetaan oppimistuloksia ja ennaltaehkäistään ongelmia. Kiinnittämällä huomiota näihin asioihin vähennetään myös opinnoista syrjäytymistä ja helpotetaan ongelmien varhaista tunnistamista ja niihin puuttumista. Opiskelukyvyn edistäminen ja ylläpitäminen on koko opiskeluyhteisön asia. Tavoitteena on ohjata opiskelijoita toimimaan ja pitämään huolta omasta jaksamisestaan opintojen aikana ja myöhemmin työelämässä. Hyvinvoiva opiskelija on tulevaisuudessa hyvinvoiva työntekijä.

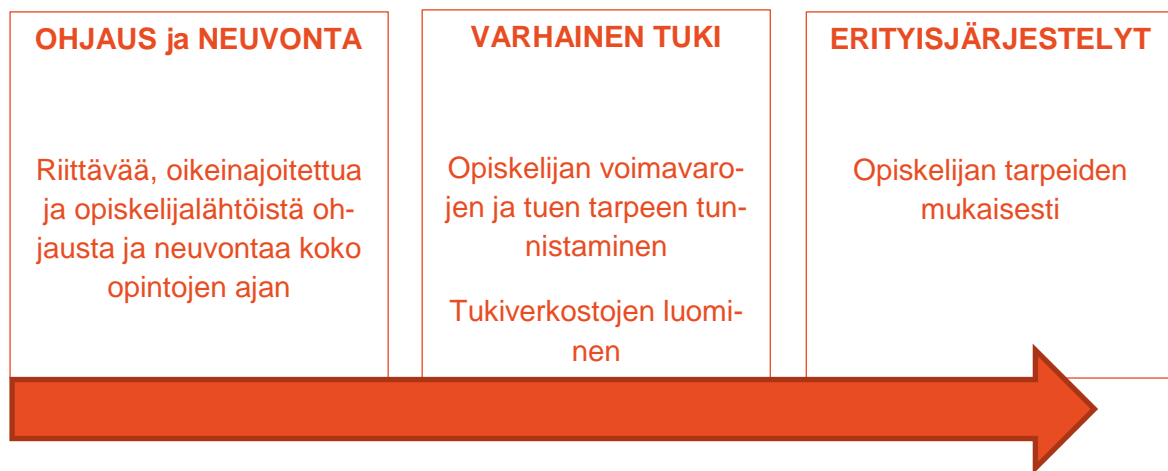
Keskeisten opiskelukyvyn vaikuttavien tekijöiden (opiskelumotivaatio, ohjaus ja tuki, yhteisöllisyys, esteettömyys, opiskelutaidot, opiskelukunto ja työelämävalmiudet) huomioiminen Lapin AMKissa:

Taulukko 3. Keskeiset opiskelukyvyn vaikuttavat tekijät ja niiden huomioiminen.

<p>Suunnitelmallinen ja organisoitu opiskelukyvyn edistäminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • hyvinvoinnin ja ohjauksen suunnitelma • työryhmät: hyvinvointityöryhmät, tuutorien työryhmä • toimintaohjeet, esim. esteettömyys, turvallisuus- ja kriisitoimintaohje, päihdeohjelma, SORA-ohjeistus • terveellisen ja turvallisen opiskeluympäristön tarkastukset
<p>Opiskelutaidot ja opiskelukyvyn edistäminen osana opintoja</p>	<ul style="list-style-type: none"> • orientoivat opinnot • hyvinvointia tukevat vapaasti valittavat opintojaksot
<p>Esteetön ja yksilöllinen opiskelu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • esteettömyysohjeistus • HOPS ja HOT • työn opinnollistaminen
<p>Opiskelijoiden aktiivisuuden arvostaminen ja siihen kannustaminen sekä vaikutusmahdollisuuksien edistäminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Vertaisohjaus ja yhteisövaikuttaminen</i> - opintojakso • opiskelijajäsenet amk:n työryhmissä ja laatutyössä • opiskelijapalautteen hyödyntäminen amkin toiminnan kehittämisessä
<p>Tukea, kannustusta ja ohjausta koko opintopolun ajan</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opettajatiimit, tuutorointi, opinto-ohjaus • opintojen ohjaus erilaisissa ympäristöissä (fyysiset ja virtuaaliset ympäristöt) • hyvinvointipalvelut, opiskeluterveydenhuolto, seurakuntien oppilaitostyö • opiskelijapaikkakunnan palvelut
<p>Työelämävalmiudet ja työelämään siirtymisen edistäminen osana opintoja</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ammattitaitoa edistävä harjoittelu ja työnhakuvalmennus • alumni- ja mentorointitoiminta • erilaiset opiskelu- ja urasuunnitteluapuvälineet • työelämän kehittäminen (YAMK)
<p>Yhteisöllisyyden edistäminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opiskelijaryhmän ryhmäytymisen edistäminen opintojen alkuvaiheessa • yhteistyö opiskelijakunnan ja opiskelijayhdistysten kanssa • erilaiset tapahtumat

VARHAISEN TUEN TOIMINTAMALLI

Opiskelijan opintojen etenemisen kannalta on oleellista, että oppimisen ja opiskelun haasteisiin löydetään ratkaisuja mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Opintojen alkuvaiheessa tuetaan mm. opiskeluryhmän toimintaa ja ryhmäytymistä, tiedotetaan ammattikorkeakoulun ja opiskelupaikkakunnan tarjoamista palveluista sekä kannustetaan opiskelun erityisjärjestelyitä tarvitsevia opiskelijoita ottamaan yhteyttä ohjauksen toimijoihin opintojen organisoimiseksi.

Kuvio 3. Varhaisen tuen toimintamalli Lapin AMKissa.

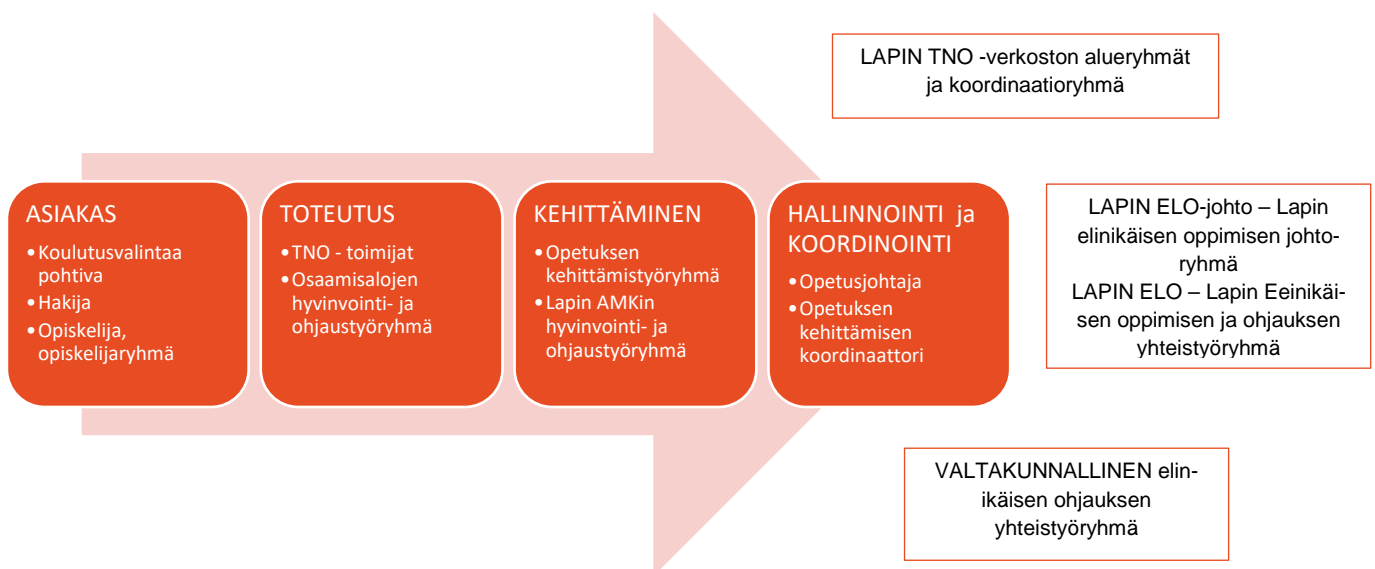
Opiskelun erityisjärjestelyt

Erityisjärjestelyiden taustalla voivat olla esim. heikkonäköisyys tai sokeus, heikkokuuloisuus tai kuurossuus, liikuntarajoitteet, lukemisen ja kirjoittamisen vaikeus, jännittämisongelmat, Aspergerin oireyhtymä, aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriö, mielenterveys- ja päihdeongelmat, elämän hallinnan haasteet ja erilaiset kriisitilanteet.

Opiskelun erityisjärjestelyistä vastaavat opinto-ohjaaja tai opettajatuutori. Yhdessä heidän kanssaan opiskelija tekee henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, johon kirjataan erityisjärjestelyt opintojen tukemiseksi. Opiskelun erityisjärjestelyiden ja lisätuen arvioinnissa ja järjestämisessä voidaan ottaa mukaan muitakin asiantuntijoita esim. terveydenhoitaja, kuraattori, korkeakouluopintojen ohjaaja, kunnan sosiaali-, terveys- ja vammaispalvelut, Kela tai TE-toimisto. Tarvittaessa ohjataan opiskelija opiskelupaikkakunnan palveluitten piiriin. Lisätietoa löytyy Lapin ammattikorkeakoulun [esteettömän opiskelun ohjeistuksesta](#).

ORGANISOINTI

Ohjaustoiminnan organisoinnin pohjana on Lapin tieto-, neuvonta- ja ohjausverkosto, joka perustuu kumppanuussopimukseen verkostomaisesta yhteistyöstä TNO-palvelujen toteuttamisessa, koordinoinnissa ja kehittämisessä Lapin alueella. Toimintaa ohjaavat kansalliset ja alueelliset elinikäisen ohjauksen ja jatkuvan oppimisen linjaukset. Verkosto varmistaa erilaisiin siirtymävaiheisiin (esim. työssä, työttömänä, koulutuksessa) ja opiskelijoiden opintopolun eri vaiheisiin liittyvän TNO-palvelun. Lapin AMKin TNO-verkoston jäsenet toimivat aktiivisesti alueellisissa työryhmissä sekä työryhmiä koordinoivassa ryhmässä. TNO-verkosto toteuttaa strategiaa *Menestyjäksi Lapissa – Maakunnallinen TNO-strategia*.

Kuvio 4. TNO-verkoston organisointi Lapin AMKissa.

TNO-toimijat

Lapin ammattikorkeakoulussa jokainen työntekijä osallistuu oman osaamisensa pohjalta tieto-, neuvonta- ja ohjaustyöhön ja hyvinvoinnin edistämiseen. Opettajien vastuulla on erityisesti oppimisen ja ammatillisen kasvun ohjaus.

Opettajatuutorit. Jokaisella opiskelijaryhmällä on oma opettajatuutorinsa. Opettajatuutorina toimivalta edellytetään tuutorointiin liittyvää osaamista ja sen jatkuvaa päivittämistä. Opettajatuutorin tehtäviä ovat:

- Opintoihin ja korkeakouluuyhteisöön perehdyttäminen sekä tuutorituntien pitäminen
- Ajankohtaisista asioista tiedottaminen, mm. ilmoittautuminen läsnäolevaksi ja ilmoittautumisen opintojaksolle sekä valmistumisen ohjeistus
- Orientoivat opinnot
- Motivoi opiskelijapalautteen antamiseen sekä vastaa käytännön järjestelyistä
- Opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimisen ja päivittämisen tukeminen
- Tulo- ja kehityskeskusteluiden käyminen opiskelijan / opiskelijaryhmän kanssa
- Opintojen edistymisen seuranta (vähintään kerran lukukaudessa) sekä tukitoimet
- Opiskelijan käynnistämän HOT-prosessin ja työn opinnollistamisen ohjaus
- Alumnitoiminnasta kertominen ja alumnierekrutointi
- Yhteistyö TNO-verkoston kanssa

Opinto-ohjaajat. Osaamisaloilla opiskelijoiden ohjauksessa toimivat myös tähän työhön resursoidut opinto-ohjaajat. Opinto-ohjaajana toimivalta edellytetään opinto-ohjaajan koulutusta. Opinto-ohjaajan tehtävät ovat:

- Opinto-ohjaajan erityisosaamista edellyttävä ohjaus:
 - Siirto-opiskelijoitten ohjaus
 - Avoimen väylän opiskelijaohjaus yhteistyössä Avoin AMK:n suunnittelijan kanssa
 - HOT-ohjaus ja siihen liittyvä ennakkoneuvonta
 - Tutkintoajan ylittäneiden ohjaus sekä jatko-opiskeluaikojen seuraaminen
 - Opintonsa keskeyttäneiden ohjaus
 - Muiden erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan ohjaus
- Yhteistyö opiskelija- ja opettajatuutorien, muiden opinto-ohjaajien, hyvinvointipalveluiden sekä sidosryhmien kanssa
- Laatii yhdessä opiskelijayhdistyksen tuutorivastaavan ja opiskelijatuutoreiden kanssa tulevan lukuvuoden toimintasuunnitelman sekä arvioi opintojakson *Vertaisohjaus ja yhteisövaikuttaminen*
- Koulutuksen esittely yhdessä markkinoinnin kanssa

Opiskelijatuutorit. Kaikille aloittaville ryhmille valitaan omat opiskelijatuutorit. He perehdyttävät uudet opiskelijat opiskeluun, korkeakouluuyhteisöön ja opiskelupaikkakuntaan yhdessä opettajatuutorin kanssa. ROTKOn ja opiskelijayhdistysten tuutorivastaavat koordinoivat toimintaa. Opiskelijatuutorit osallistuvat myös markkinointiin ja voivat olla apuna muissakin tilaisuuksissa, kuten valintakokeitten

järjestämisessä ja messutyypisissä tapahtumissa. Tuutorit voivat erikoistua liikunta-, kv- tai markkinointituutoreiksi tai toimia Lapin amkin laatutyössä, työryhmissä tai opiskelijajärjestöissä. ROTKOn palvelukoordinaattori yhdessä Lapin amkin edustajien kanssa muodostavat tuutoriryhmän, joka huolehtii opiskelijatuutorien valinnasta ja koulutuksesta. Aikuis- ja yamk-opiskelijoiden ohjauksessa opiskelijatuutoreita hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan.

Opintotoimistot. Opintotoimistojen henkilöstö osallistuu opiskelijan neuvontaan ja hyvinvoinnin ylläpitämiseen opiskelijan opintopolun kaikissa vaiheissa. Hakuvaiheessa ja ennen opintojen alkua opintotoimistojen tehtävänä on tiedottaa koulutusvaihtoehtoista ja hakuun liittyvistä asioista. Opintojen aikana toimistojen vastuulla on erilaisten opiskelija-asioiden, kuten opiskelijarekisterin, opiskelutodistusten, opintosuoritusotteiden ym. hoitaminen. Opintojen loppuvaiheessa opintotoimistot huolehtivat ja tiedottavat valmistumiseen liittyvistä asioista.

Opiskelua tukevat palvelut. Verkostoa täydentävät opiskelua tukevat palvelut. Tällaisia toimintoja ovat mm. Lapin AMKin

- [hakutoimisto](#) (hakijan palvelu)
- [avoin ammattikorkeakoulu](#) (opintoneuvonta ja opiskelun suunnittelu)
- markkinointi (opiskelijarekrytoinnin koordinointi) ja viestintä (Lapin amkin oppilaitoskuva ja esitteet)
- [kansainvälisten asioiden toimisto](#) (kansainvälinen liikkuvuus)
- [etä- ja verkko-opintojen tukipalvelut](#) (opetuksen tuki, menetelmiin ja välineisiin perehdyttäminen)
- [opintotukiasioitten yhdyshenkilö](#)
- [Lapin AMKin kirjasto](#) (tiedonhankinnan opastus ja koulutus)
- muut sidosryhmät

Opiskeluterveydenhuolto. Ammattikorkeakoulun opiskelijat kuuluvat opiskelijapaikkakunnan opiskeluterveydenhuollon piiriin. Vastaanotolle voi hakeutua terveyteen ja hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä. Opiskeluterveydenhuollon palveluihin kuuluvat mm. opiskeluympäristön terveellisyyden tarkastukset, sairausvastaanotto, terveystarkistukset, opiskelukyvyn arviointi sekä ohjaus ja neuvonta mielenterveyteen tai päihteitten käyttöön liittyvissä tilanteissa tai elämän eri kriisitilanteissa. Terveydenhoitajat järjestävät sekä yksilövastaanottoa että ryhmämuotoista toimintaa.

Korkeakouluopintojen ohjaaja ja kuraattori. Opiskelijoille on tarjolla korkeakouluopintojen ohjaajan ja kuraattorin palvelut. Heidän tehtävänä on tukea opintojen sujuvuutta, opiskelukykyä ja hyvinvointia ryhmä- ja yksilöohjauksen keinoin sekä osallistua hyvinvoinnin ja ohjauksen kehittämiseen moniammatillisessa yhteistyöverkostossa. Työn tavoitteena on tukea opiskelijan opintojen sujuvuutta, opiskelukykyä ja hyvinvointia.

Liikuntapalvelut. Korkeakoululiikunta tukee opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, ehkäisee syrjäytymistä ja edistää oppimista ja opiskelun etenemistä. Monipuolinen liikuntatarjonta antaa opiskelijoille mahdollisuuden toteuttaa itseään ja auttaa elämönhallinnassa. Korkeakoululiikunnan suunnittelua ja toteutusta ohjaa ammattikorkeakoulun hyvinvointityöryhmä ajantasaisen Lapin korkeakoulukonsernin korkeakoululiikunnan kehittämissuunnitelman mukaisesti. Liikuntasuunnittelija ja liikunnanohjaaja koordinoivat liikuntapalveluita yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Myös liikuntatuutorit ovat opiskelijoiden tukena liikunnan aloittamisessa tai monipuolistamisessa. Hyvinvointiapteekin toiminta täydentää palveluita. Opiskelijoiden liikuntapalveluita ovat mm. Sportti-passi.

Seurakunnan opiskelijatyö. Rovaniemen, Kemin ja Tornion evankelisluterilaisella seurakunnalla on korkeakouluopiskelijoita palveleva oppilaitospastori. Seurakunta tarjoaa opiskelijoille toimintaa hengellisistä lähtökohdista. Seurakunta järjestää mm. retkiä, tapahtumia ja ryhmiä. Oppilaitospastorilta voi varata keskusteluajan tai ottaa yhteyttä ja keskustella hänen kanssaan luottamuksellisesti.

Opiskelijakunta ROTKO. Opiskelijoiden edunvalvontaa Lapin AMKissa hoitaa opiskelijakunta ROTKO, jonka toiminnasta vastaa hallitus. Opiskelijakunnalle kuuluu myös opiskelijahyvinvointiin liittyviä tehtäviä. ROTKO vastaa opiskelijatuutorien valinnasta, koulutuksesta ja opiskelijatuutorien osallistumisesta aloittavien ryhmien perehdyttämiseen.

Alumnitoiminta. Uraohjausta ja korkeakoulun työelämäyhteistyötä edistetään alumnitoiminnan avulla. Toimintaa toteutetaan erilaisten tapahtumien, asiantuntijaluentojen ja muun yhteistyön kautta. Alumnit tuovat tuoretta tietoa työelämästä, tarjoavat opinnäytetyöaiheita tai harjoittelupaikkoja. Ammattikorkeakoulun opiskelijat liittyvät toimintaan viimeisenä opiskeluvuotenaan.

Työryhmät

Hyvinvoinnin ja ohjauksen työryhmä

Hyvinvoinnin ja ohjauksen työryhmät ovat moniammatillisia yhteistyöverkostoja. Niiden tavoitteena on opiskeluhuvinvoinnin ja ohjauksen edistäminen, kehittäminen ja arviointi. Työryhmiä on kahden tasoisia: koko ammattikorkeakoulun yhteinen työryhmä sekä osaamisalakohtaiset työryhmät.

Koko Lapin ammattikorkeakoulun hyvinvoinnin ja ohjauksen työryhmän jäseninä toimivat mm. hyvinvointipalveluiden koordinaattori / kuraattori, hallinnon, opetuksen, opettajatuutorien ja opinto-ohjaajien edustajat sekä opiskelijakunta ROTKOn asettama opiskelijaedustaja sekä ROTKOn palvelukoordinaattori, liikuntasuunnittelijat, korkeakouluopintojen ohjaaja, opiskeluterveydenhoitajat sekä oppilaitospastorit. Tarvittaessa ryhmään pyydetään mukaan myös muita asiantuntijoita.

Lapin amkin hyvinvoinnin ja ohjauksen työryhmän tehtävät:

- Hyvinvointi- ja ohjaussuunnitelman päivittäminen
- Hyvinvointi- ja ohjauspalveluiden koordinointi
- Käytänteiden yhdenmukaistaminen
- Opiskelijapalautteen hyvinvointiasioitten kokoaminen
- Uraohjauksen kehittäminen osana opintojen ohjausta
- Ohjauksen vaikuttavuuden seuraaminen
- Opintojen edistymiseen liittyvien tukitoimien laatiminen yhteistyössä hyvinvointipalveluiden kanssa
- Ohjauksen kehittämiseen liittyvien kehittämissesityksien laatiminen opetuksen kehittämisen työryhmälle
- Yhteistyö sidosryhmien ja TNO-verkoston kanssa
- Muiden hyvinvointiin ja ohjaukseen liittyvien asioiden käsittely

Osaamisalakohtaisesta hyvinvointi- ja ohjaustoiminnasta, toimintojen kehittämisestä sekä työryhmätoiminnasta vastaa opetuspäällikkö.

Osaamisalan hyvinvoinnin ja ohjauksen työryhmän tehtävät:

- Tiedottaa ja toteuttaa koko ammattikorkeakoulun hyvinvointi- ja ohjaustyöryhmän määritämät tehtävät.
- Varmistaa käytänteiden yhdenmukaisuus ja toiminnassa opiskelijoiden tasa-arvoinen kohtelu
- Vastaa hyvinvointia ja ohjausta tukevien käytäntöjen toimeenpanosta yksiköissä.
- Etsii ratkaisuja osaamisalan erilaisiin opiskelua vaikeuttaviin ongelmatilanteisiin sekä erityistä tukea vaativien opiskelijoitten opiskelutilanteisiin.
- Toimii ongelmallisissa tilanteissa opiskelijoiden ja henkilökunnan moniammatillisena tukena.

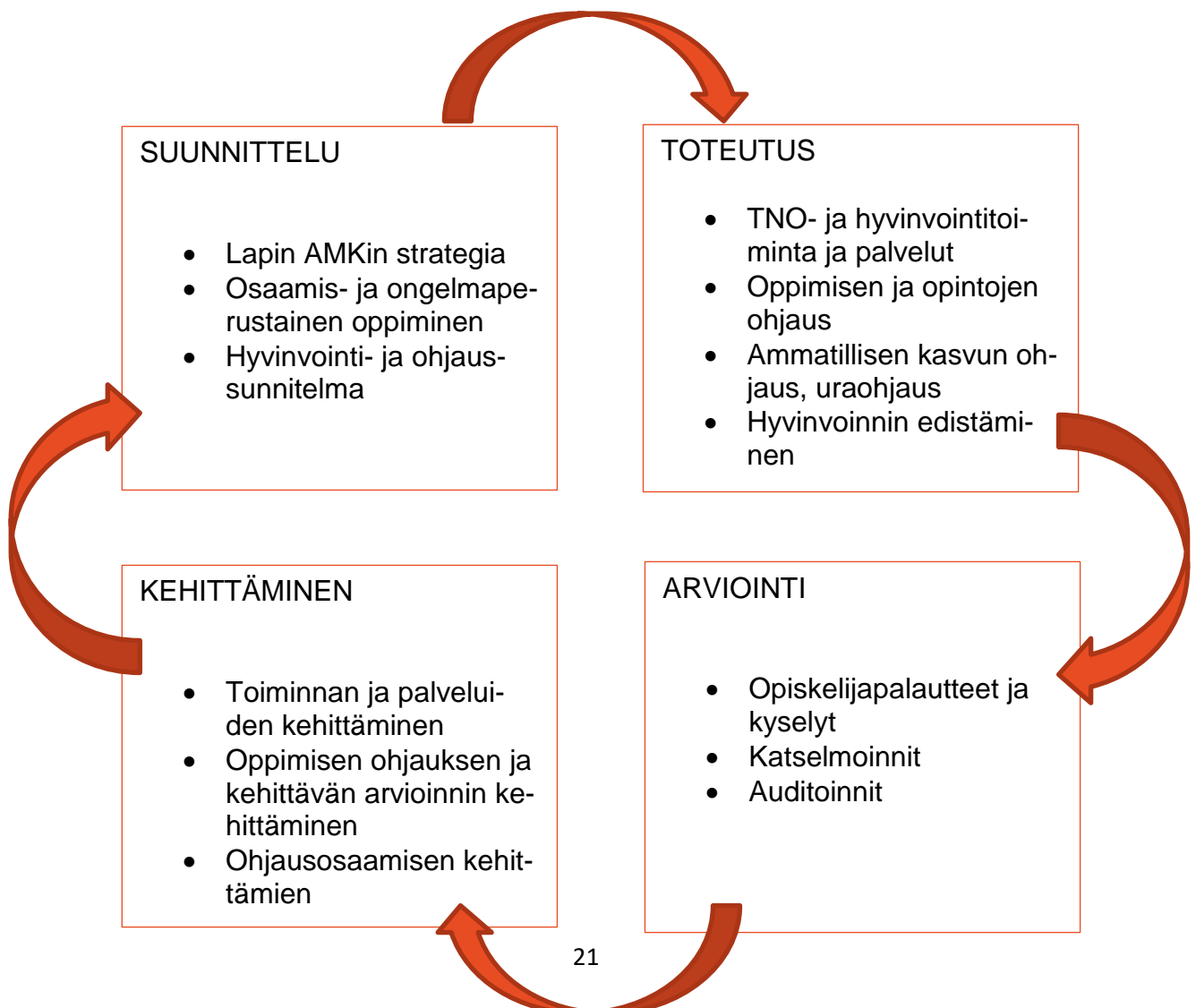
Opetuksen kehittämisen työryhmä

Lapin AMKin opetuksen kehittämisen työryhmän tehtävänä on kehittää opetusta, oppimista ja ohjausta koulutuksen kehittämisohjelman ja pedagogisen kehittämisen ja opetussuunnitelmien uudistamisen suunnitelman linjausten mukaisesti. Keskeinen tehtävä on myös opetuksen laadunhallinta.

Ryhmän jäseninä toimivat opetusjohtaja, opetuksen kehittämisen koordinaattori, osaamisalojen opetuspäälliköt, YAMK-päällikkö sekä asiantuntijajäseninä kirjaston, eOppimispalveluiden, tietohallinnon edustaja ja laadunpäällikkö. Opetuksen kehittämistä koordinoi opetuksen kehittämisen koordinaattori.

ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN

Lapin ammattikorkeakoulun laadunhallinta tarkoittaa menettelytapoja, prosesseja ja dokumentaatiota, joilla ylläpidetään, arvioidaan ja kehitetään jatkuvasti toimintaa. Toiminnanohjauksen ja laadunhallinnan kehittämisessä hyödynnetään palautteiden lisäksi erilaisia arviointimenetelmiä. Henkilöstö, opiskelijat ja ulkoiset sidosryhmät osallistuvat toiminnan ja tulosten arviointiin säännöllisesti. Palautteiden lisäksi toiminnanohjauksen ja laadunhallinnan kehittämisessä käytetään erilaisia arviointimenetelmiä, kuten johdon katselmuksia, sisäisiä auditointeja ja itsearviointeja.

Kuvio 5. Laadukas tieto-, neuvonta- ja ohjaustoiminta ja hyvinvoinnin edistäminen.

Opiskelijoilla on tärkeä rooli toiminnan kehittämisessä. He ovat osa Lapin ammattikorkeakoulun palautejärjestelmää. Palautteen antaminen ja vastaanottaminen ovat luonnollinen osa oppimisprosessia. Oppimiseen liittyvän kehittävän arvioinnin tavoitteena on tuoda esille vaikutuksia, ilmiöitä ja onnistumisia, joiden perusteella kehittämistoimintaa suunnataan. Opiskelijat antavat palautetta opintopolkunsa eri vaiheissa vastaamalla säännöllisesti toistuviin kyselyihin. Palautetta annetaan erikokoisista opintokokonaisuuksista:

- yksittäisistä opintojaksoista
- vuosipalaute ensimmäisen, toisen ja kolmannen vuoden opinnoista sekä
- koko tutkintoa koskeva valmistuvan palaute.

Näiden kyselyjen lisäksi opiskelijat voivat antaa palautetta vuorovaikutuksessa henkilöstön kanssa. Muita palautekanavia ovat mm. opiskelijajärjestö ja ammattikorkeakoulun verkkosivut. Hyvinvoinnin ja ohjauksen suunnitelman toteutumisen arvioinnissa ja kehittämisessä hyödynnetään sekä opiskelijapalautteita että henkilöstöltä saatua palautetta.

Lähteet

Aholainen T. & Lantta K. & Lipponen T. & Mantela J. & Mikkonen-Ojala T. & Parkkinen T. & Seppälä H.-R. & Tuovinen-Kakko T. 2011. [Opas ammattikorkeakoulujen hyvinvointityöryhmille](#). To Care, to dare, to share – syrjäytymisen ehkäisy hanke.

Alapuranen N., Kangastie H., Kilpimaa P. ja Saari P. 2016. [Urasuunnittelulla korkeakoulutetut työmarkkinoille](#). Lapin amk:n julkaisuja. Sarja B. Raportit ja selvitykset 3/2016.

[Ammattikorkeakoululaki 932/2014.](#)

[Ammattikorkeakouluasetus. 1129/2014.](#)

ELO-tori. <https://peda.net/hankkeet/elotori>

Forest M. ja Kangastie H. Kädet laadussa. Teoksessa [Laadukasta oppimista ja osaamista](#) Kangastie H. (toim.) Lapin ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja B. Raportit ja selvitykset 2/2016.

Haavisto H., Kallio J., Laakso S., Mytkäniemi M. ja Tapanimäki V. 2013. [Nuorten ammatillisen kasvun tarkastelua. Ammatillisen opettajakorkeakoulun kehittämishanke. Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Tampereen ammattikorkeakoulu.](#)

Herranen J. & Penttinen L. 2008: Aikuisopiskelijälähtöistä ohjausta etsimässä. Teoksessa: Mervi Lätti & Päivi Putkuri (toim.) [Ohjaus kuin palapeliä – Näkökulmia aikuisopiskelijan ohjaukseen ammattikorkeakoulussa](#). Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu. Joensuu

Kangastie H. ja Kokkonen O. (toim.) 2012. [Aluevaikuttavuutta aikuiskoulutuksella. Kokemuksia Rovaniemen ammattikorkeakoulun aikuiskoulutuksen kehittämisestä ja toteuttamisesta.](#)

Kangastie H, Kantanen M.-S. & Saari P. Menestyjäksi Lapissa. Maakunnallinen tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen strategia vuoteen 2025. Lapin ammattikorkeakoulun julkaisuja 2/2017. <http://www.lapinamk.fi/fi/Tyoelamalle/Julkaisut/Lapin-AMKin-julkaisut?itemid=2319&showlocation=a18a7b34-5fef-4dbd-91c5-b421f4c72872>

Kunttu K. & Komulainen A. & Makkonen K. & Pynnönen P. 2011. *Opiskeluterveys*. Kustannus Oy Duodecim.

Kuurila E. 2014. [Uraohjaus ja urasuunnittelun aukaisua](#). Turun yliopiston julkaisuja. Sarja C. Turun yliopisto.

Kähkönen S. & Sonntag P. 2009. Ohjausprosessi näkyväksi. Kehittämishanke. Hämeen ammattikorkeakoulu, ammatillinen opettajakorkeakoulu.

Lapin AMKin toiminnanohjauksen ja laadunhallinnan opas.

Lätti M. & Putkuri P. (toim.) [Löytöretki aikuisohjauksen maailmaan – kokemuksia ja käytänteitä ammattikorkeakouluista](#). Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun julkaisuja B:18. Joensuu 2009

Onnismaa J. 2007. Ohjaus- ja neuvontatyö. Aikaa, huomiota ja kunnioitusta. Hakapaino Oy, Helsinki.

Työhyvinvoinnin laitos. [Opiskelijoiden hyvinvointi, terveys sekä opiskelukyky](#)